

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **Mgr. Libor Hlavsa**, IČ 75536439, se sídlem Klatovská třída 73/7a, Plzeň, proti žalovanému: **předseda Krajského soudu v Plzni**, se sídlem Veleslavínova 21/40, Plzeň, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o návrhu na přikázání věci vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 77 A 134/2020 jinému než místně příslušnému soudu,

t a k t o :

- I. Soudci specializovaných senátů úseku správního soudnictví Krajského soudu v Plzni **jsou vyloučeni** z projednávání a rozhodnutí ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 77 A 134/2020.
- II. Věc vedená u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. 77 A 134/2020 **se přikazuje** Krajskému soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Plzni se žalobce domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného a označených předsedů či pověřených členů senátů Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“), jenž podle žalobce spočíval v aplikaci bodu II. věty předposlední a věty poslední opatření žalovaného sp. zn. Spr 935/2020 a dále v aplikaci bodu III. písm. a) věty poslední, bodu III. a bodu VII. opatření žalovaného sp. zn. Spr 2685/2020 vůči jeho osobě. Nezákonný zásah podle žalobce dále spočíval ve skutečnosti, že byl pokynem pověřeného člena senátu JUDr. Věry Oravcové, Ph.D. dne 15. 9. 2020 vyzván k nasazení ochrany úst a nosu, dále že byl pokynem předsedy senátu JUDr. Lubomíra Fialy dne 6. 10. 2020 vyzván k nasazení ochrany úst a nosu a dále že byl pokynem předsedy senátu Mgr. Františka Pokorného dne 14. 10. 2020 vyzván k překrytí výfukového filtru jeho respirátoru. Žalobce se podanou žalobou domáhá upuštění od dalšího pokračování v nezákonném zásahu žalovaného a zároveň určení toho, že pokyny předsedů či pověřených členů senátů krajského soudu byly nezákonné.

[2] Krajský soud v Plzni podáním ze dne 25. 11. 2020, doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 30. 11. 2020, navrhl, aby Nejvyšší správní soud podle § 9 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přikázal věc vedenou u tohoto soudu pod sp. zn. 77 A 134/2020 jinému než místně příslušnému soudu, když pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného

soudu pro jejich podjatost nelze sestavit senát. Soudci správního úseku Krajského soudu v Plzni JUDr. PhDr. Petr Kuchynka, Ph.D., Mgr. Jaroslav Škopek, Mgr. Lukáš Pišvejc, JUDr. Veronika Burianová a JUDr. Ondřej Szalonnás konstatovali, že se v posuzovaném případě jedná o posouzení zákonnosti opatření žalovaného, který je předsedou krajského soudu, a na jejich základě vydaných pokynů předsedů senátů, jež jsou soudci tohoto soudu povinni dodržovat, přičemž je tu vzhledem k objektivně významnému dopadu rozhodnutí na soud jako celek důvod pochybovat o nezáujatém vztahu soudců k věci. V případě žalovaného předsedy Krajského soudu v Plzni je dán důvod podjatosti skutečností, že předmětem žaloby jsou jím vydaná opatření přijatá v souvislosti s šířením viru označovaného jako SARS CoV-2.

[3] Žalobce ve vyjádření ze dne 9. 12. 2020, doručeném Nejvyššímu správnímu soudu téhož dne, nejprve uvedl, že pokyny předsedů či pověřených členů senátů krajského soudu nebyly ani v jednom případě učiněny soudci správního úseku soudu. Žalobce dále konstatoval, že soudci krajského soudu měli možnost, nikoli povinnost, postupovat podle předmětných opatření žalovaného. Jednalo se tak o rozhodovací činnost soudců vázaných jen zákony a mezinárodními smlouvami, jež jsou součástí českého právního řádu. Podle žalobce současně tvrzení o objektivním významném dopadu rozhodnutí na soud jako celek nelze posoudit a navíc se nejedná o skutečnost uvedenou v § 8 odst. 1 větě poslední s. ř. s. Žalobce s poukazem na princip nezávislosti soudního rozhodování zdůraznil, že soudci správního úseku krajského soudu se nemohou vyhýbat rozhodování o zástupci státní správy soudu. Tvrzené důvody pro vyloučení soudců správního úseku Krajského soudu v Plzni nejsou zákonné, a proto žalobce Nejvyššímu správnímu soudu navrhl, aby tito soudci nebyli z projednávání posuzované věci vyloučeni.

[4] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[5] Podle § 9 odst. 1 s. ř. s. *Nejvyšší správní soud přikáže věc jinému než místně příslušnému krajskému soudu, jestliže pro vyloučení soudců specializovaných senátů místně příslušného soudu nelze sestavit senát.*

[6] Rozhodnutí o vyloučení soudce z výše uvedených zákonných důvodů představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci lze jen výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16). Otázka přikázání věci neboli delegace je úzce spojena s místní příslušností soudu a její podstatou je právě odnětí věci soudu určenému podle obecných pravidel místní příslušnosti (§ 7 odst. 2 až 4 s. ř. s.). Toto odnětí by mělo být opravdu

pokračování

výjimečné; to ostatně potvrdil i Nejvyšší správní soud například v usnesení rozšířeného senátu ze dne 26. 3. 2020, č. j. Nad 8/2019 - 65, č. 4062 Sb. NSS.

[7] V nyní posuzovaném případě je žalovanou stranou předseda toho soudu, který má podle výše zmíněných obecných pravidel místní příslušnosti o věci rozhodnout. Specializovaní soudci správního úseku krajského soudu přitom v posuzovaném případě poukázali na jejich tzv. systémovou podjatost, v jejímž důsledku nebude možné sestavit senát pro projednání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 77 A 134/2020. Konkrétně pak poukázali na skutečnost, že podstatou předmětné věci je posouzení zákonnosti opatření vydaných jejich předsedou v souvislosti s šířením nemoci covid-19.

[8] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu se ve zmíněném usnesení sp. zn. Nad 8/2019 zabýval mimo jiné otázkou, zda je výjimečným případem vyloučení soudce i situace, kdy je k řízení o žalobě místně příslušný krajský soud, jehož předseda je současně jedním z účastníků řízení. Přitom dospěl k závěru, podle něhož *„pouhá skutečnost, že žalovaným je předseda (případně místopředseda) krajského soudu, eventuálně je soud účastníkem řízení, pouze naznačuje riziko systémové podjatosti soudců daného soudu. Sama o sobě však ještě nevede k paušálnímu závěru o existenci tzv. systémové podjatosti a nezbytnosti delegace nutné podle § 9 odst. 1 s. ř. s. (tím méně pak delegace podle § 9 odst. 2 s. ř. s., která v těchto případech nepřipadá do úvahy).“*

[9] Rozšířený senát v tomto ohledu odmítl jakoukoli paušalizaci a konstatoval, že důvody vyloučení soudců je třeba posuzovat individuálně s tím, že k vyslovení vyloučení všech soudců daného soudu nestačí, že žalovaným správním orgánem je soud jako organizační složka státu. Podle závěru rozšířeného senátu *„je třeba, aby k tomu přistoupily další okolnosti, které vyvolávají oprávněné (myslitelné) pochybnosti o nepodjatosti všech soudců správního soudu na základě samotné povahy projednávané věci či z jiných vážných důvodů.“* Jako příklad pak uvedl *„skutečnost, že projednávaná věc bude mít objektivně významný dopad na soud jako celek (platební výměr na odvod za porušení rozpočtové kázně, zákonnost jmenování předsedy soudu, stavební povolení na přístavbu, která zlepší komfort práce soudců, apod.). Eventuálně může jít o situaci, která vyvolá nebezpečí subjektivního vztahu všech soudců k věci, kde z vnějšího pohledu brozí reálné nebezpečí, že u rozhodujících soudců převáží loajalita k jejich soudu či funkcionáři a tím se ‚pokřiví‘ jejich nestrannost (např. případy, kdy soudní funkcionář nevystupoval ve správním řízení jako správní orgán, ale naopak jde o jeho osobní záležitost, typicky žádost o stavební povolení podaná soudním funkcionářem, soudní funkcionář byl účastníkem stavebního řízení jako tzv. ‚soused‘, posléze podal proti rozhodnutí správního orgánu žalobu nebo v řízení o žalobě vystupuje jako osoba zúčastněná na řízení, přestupek soudního funkcionáře jako fyzické osoby apod.).“*

[10] V posuzovaném případě je podle výše vymezených závěrů podstatné především to, zda projednávaná věc může být významná pro soud jako celek, resp. pro jeho soudce působící na úseku správního soudnictví, jak v předmětném návrhu uvedli, případně zda tato věc nemůže vyvolávat oprávněné či myslitelné pochybnosti o nepodjatosti všech dotčených soudců krajského soudu. Nelze současně opomenout fakt, že sami soudci tohoto soudu vyjádřili svou podjatost k věci a podali návrh na přikázání věci jinému než místně příslušnému soudu.

[11] Opatření žalovaného sp. zn. Spr 935/2020 a Spr 2685/2020 obsahují nejrůznější omezení a postupy za účelem zajištění chodu soudu, bezpečného výkonu práce jeho soudců a zaměstnanců i průběhu soudních jednání nařizovaných Krajským soudem v Plzni v době celosvětové pandemie koronaviru označovaného jako SARS CoV-2. Sledují tak jasný účel spočívající v ochraně zdraví nejen personálu krajského soudu, ale také osob účastnících se soudních jednání. Uvedenými opatřeními se přitom musí řídit všechny osoby vstupující a pohybující se v objektech soudu, a proto zásadním způsobem přímo ovlivňují fungování celého soudu i průběh jednotlivých soudních jednání. Posouzení zákonnosti těchto opatření a vydání rozhodnutí v předmětné věci tak bude mít objektivně významný dopad na soud jako celek, neboť přímo ovlivní další činnost krajského soudu, práci jeho soudců a zaměstnanců i průběh soudních řízení v jeho prostorách po dobu šíření onemocnění covid-19.

[12] V posuzovaném případě je dále podstatné, jak se uvedená situace jeví navenek třetím osobám. Tento vnější aspekt je totiž velmi důležitý a při posuzování nestrannosti a nezávislosti soudce od něho nelze zcela odhlédnout. Někdy se hovoří o tzv. teorii zdání nezávislosti a nestrannosti pro třetí osoby, neboť i tento aspekt je podstatný pro zachování důvěry v soudní rozhodování, jak konstatoval Ústavní soud v nálezu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. I. ÚS 722/05, č. N 42/44 SbNU 533, s tím, že „...i když třeba reálný důvod k pochybnostem o nestrannosti a nezávislosti ve skutečnosti neexistuje - jak v subjektivní, tak dokonce i v objektivní poloze - nelze přehlížet ani existenci možného přesvědčení, že takový důvod dán je.“ V tomto ohledu je vhodné poukázat i na obecnou právní zásadu „*nemo iudex in causa sua*“, podle které nikdo nesmí být soudcem ve vlastní věci a ve sporu mezi dvěma subjekty musí vždy rozhodovat nezávislý třetí subjekt. Tato obecná pravidla jsou obecně uznávána jako zásady spravedlnosti a to i tehdy, jestliže nejsou normativně vyjádřena v pozitivním právu (srov. Knapp, V. *Teorie práva*, C. H. Beck, Praha 1995, str. 83).

[13] Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že vzhledem k závažnosti aktuální situace přímo ovlivněné šířením onemocnění covid-19 i silnému požadavku ze strany široké veřejnosti na zákonnost jednotlivých opatření a omezení přijímaných v souvislosti s ochranou života a zdraví osob, je v posuzovaném případě zásadní, aby nevznikly žádné výše popsané pochybnosti o nestrannosti rozhodujících soudců.

[14] S ohledem na povahu projednávané věci a všechny její individuální skutkové i právní okolnosti tak Nejvyšší správní soud shledal důvody podjatosti přednesené soudci specializovaných senátů úseku správního soudnictví Krajského soudu v Plzni oprávněnými a rozhodl o jejich vyloučení z projednání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 77 A 134/2020.

[15] Jelikož z uvedeného důvodu není možné u Krajského soudu v Plzni sestavit specializovaný senát, který by o zásahové žalobě rozhodl, Nejvyšší správní soud dále postupoval podle § 9 odst. 1 s. ř. s. a uvedenou věc přikázal jinému než místně příslušnému krajskému soudu. Žalobu podanou žalobcem na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného projedná a rozhodne o ní Krajský soud v Praze, jehož obvod sousedí s místně příslušným krajským soudem.

pokračování

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. ledna 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu